

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

10
ДИНАРА
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XV — Број 88 — Субота, 5 септембар 1953

МИКИ И ЊЕГОВ ДВОЈНИК

ЛЕД ЈЕ
КРЕНУО...

ФОТОГРАФИЈА
МИХАЈЛА ХИИ
ПОКРЕНУЛА ЈЕ
ДОГАЂАЈЕ
МИНИ ВЕРУЈЕ
ДА ЈЕ
У ПИТАЊУ
МИКИ
ВОЈВОДА
БЛЕДИОКА
ВЕРУЈЕ
ДА СЕ РАДИ
О МИХАЈЛОВОМ
ДВОЈНИКУ...

ДАКЛЕ ТАКО!...ТРОШИ УШТЕ-
ЂЕВИНУ НА БАНКЕТЕ И ПИ-
ЈАНКЕ... А??... О ТОМЕ
БЕМО МАЛО
ПРОДИСКУ-
ТОВАТИ!

НЕВАЈАЛАЦ ЈЕДАН!...
КОБАЈАГИ СЕ БАВИ НЕ-
КИМ СТРОГО ПОВЕР-
ЉИВИМ ПОСЛОМ,
А КАД ТАМО...!

ТОГ РАФАЈЛА ОД ПРЕДИОКЕ
ДА МИ ДОВЕДЕШ ЖИВОГ ИЛИ
МРТВОГ!... ОВАЈ... ЖИВОГ ПО
СВАКУ
ЦЕНУ!

АКО СЕ ОТКРИЈЕ ЊЕГОВ
ИДЕНТИТЕТ, СВЕ
ЈЕ ПРОПАЛО!
НАЈДИТЕ ГА И
СМЕСТА ГА ДО-
ВЕДИТЕ У МЕ-
ДИОКУ!

ВЕРУЈУКИ
ДА СЕ
ИЗА ИМЕНА
РАФАЈЛА ОД
ПРЕДИОКЕ
КРИЈЕ
МИКИ,
МИНИ ЈЕ
ДОПУТОВАЛА
У ЦЕНТАР
ЗБИВАЊА
И ПОШЛА
ОД ХОТЕЛА
ДО
ХОТЕЛА

ЈЕ Л'
ОВДЕ
СТАНУЈЕ
НЕКИ РА-
ФАЈЛО ОД
ПРЕДИОКЕ?

САЧУВАЈ БОЖЕ!
ОВО ЈЕ
ПРИСТОЈАН
ХОТЕЛ!

ОВУДА ИСТИ ОД-
ГОВОР! АЛАЛ ТИ
ВЕРА, МИКИ!
СТЕКАО
СИ
ДО-
БАР
ГЛАС!

СТАНУЈЕ ЛИ ОВДЕ
РАФАЈЛО
ОД ПРЕДИ-
ОКЕ?
ХА-ХА!
КАО ДА СТЕ
МУ РОЂЕНА
СЕСТРА!

ДА ЛИ ВАС ОН ОЧЕКУЈЕ,
ГОСПОЂИЦЕ?

НЕ! АЛИ ОН
НЕ ОЧЕКУЈЕ
МНОГО ШТОШТА
ШТО ЋЕ ОД
МЕНЕ ДА
ИЗВУЧЕ!

МИНИ
ЈЕ ОД
ПОРТИРА
САЗНАЛА
ДА
"РАФАЈЛО"
НИКАД
НИЈЕ
У ХОТЕЛУ...
...ИЗУЗЕВ
КАД
СПАВА!

ДАКЛЕ,
ГДЕ ЈЕ
САДА?
ХОЋУ ДА
ВИДИМ
СМЕСТА!

Е ОНДА ОТИДИТЕ У
КАФАНУ
"ДИНАСТИК"
ПА КОГА ВИ-
ДИТЕ ДА ПРА-
ВИ НАЈВЕЋИ
РУСВАЈ...
ТО ЈЕ
ОН!

СИНЕ
МАЈЧИН!..
ТИ И НЕ
САЊАШ
ШТА ТИ СЕ
СПРЕ-
МА!

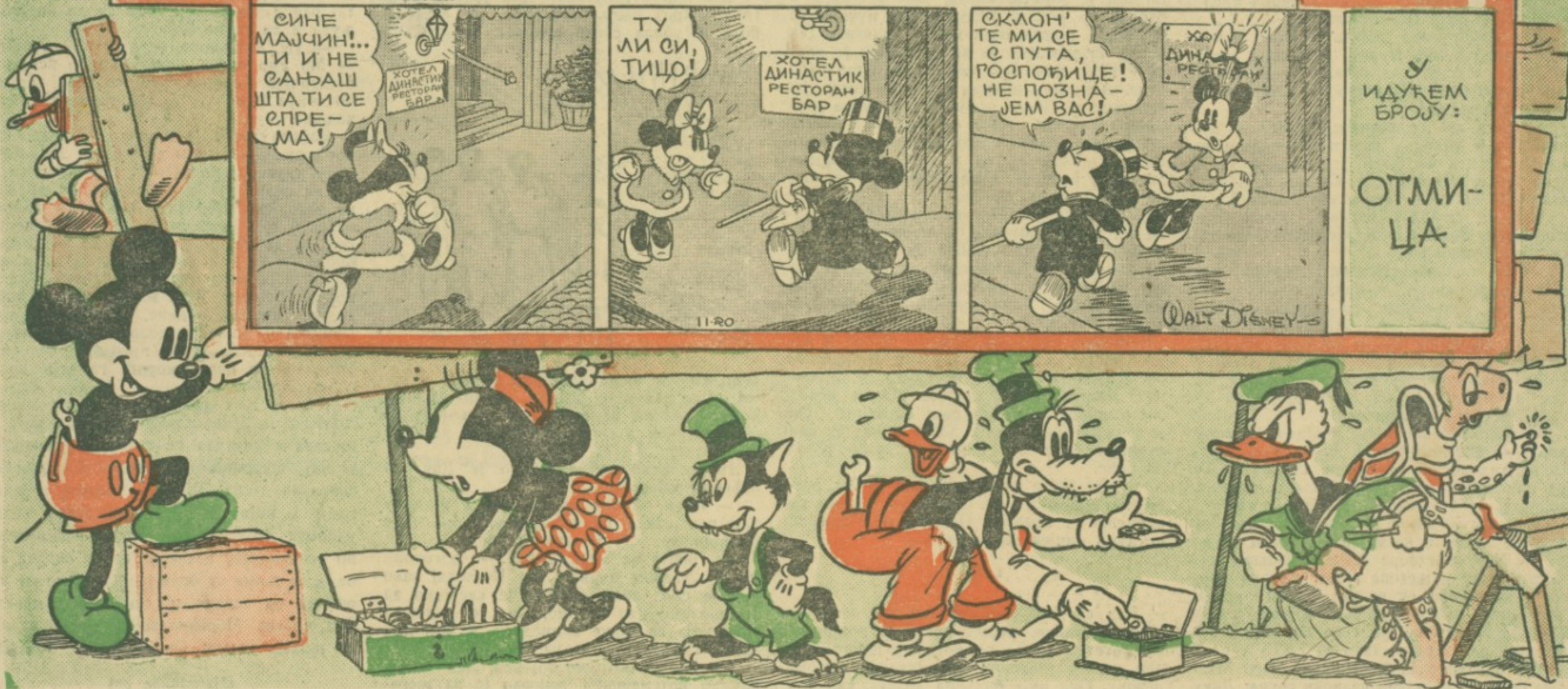
ТУ
ЛИ СИ,
ТИЦО!

ХОТЕЛ
ДИНАСТИК
РЕСТОРАН
БАР

СКЛОН'
ТЕ МИ СЕ
С ПУТА,
ГОСПОЂИЦЕ!
НЕ ПОЗНА-
ЈЕМ ВАС!

ХО
ДИНА
РЕСТА
РАН

У
НАУРЕМ
БРОЈУ:
ОТМИ-
ЦА

Стенли Ливингстон

(10)

Педесет и трећег дана по поласку из Учиција, Ливингстон и Стенли ушли су, под развијеним заставама и уз пуцњаву пушака, у долину Квишаре.

„Кад смо доктор и ја прекорачили праг мог старог стана, зажеleo сам му добродошлицу у Уњањембеу и у својој кући... Минт, због кога сам путовао дивљим крајевима Централне Африке, постао је стварност. Та ми чињеница никад није била тако јасна као у тренутку кад је он, жив човек, раме уз раме са мном ушао у моју стару собу и кад сам му рекао: „Докторе, најзад смо код куће.“

После мале, земљане колибе у Учицију, велика и удобна кућа коју је Стенли ујамио у Уњањембеу изгледала је двојици пријатеља као права палата. Мада је више од половине робе, која је из Занзибара била упућена Ливингстону, покрадено испут, Ливингстон и Стенли радовали су се као деца док су откивали сандуке и из њих вадили храну коју већ дуго нису ни видели, акамоли окусили. Кад је Стенли прегледао своје и Ливингстонове залихе платна, стаклених зрнаца и бакарне жице закључио је да ће Ливингстону и његовој пратњи та роба, намењена за размену, бити довољна за пуне четири године. Поред тога, Стенли је одвојно за Ливингстона шатор од непромоцавог платна, платнени чамац на расклапање, лекове, књиге, посуђе, дрводелски алат, оружје и муницију. Од те робе Стенли је начинио седамдесет баца. Међутим, Ливингстон није имао довољно носача, тако да се с тим драгоценим теретом, уствари, није могао ни да крене из Уњањембеа. Ливингстон се нашао на муци.

„Због тога ме је овластено, — пише Стенли — да одмах, чим стигнем у Занзибар при-

купим педесет људи, да их наоружам пушкама и секирицама. Ти би људи били Ливингстонови носачи и пратили би га куд год би он зажеleo. Овако, без људи не би могао да изврши своје велике планове. Сама помисао да има довољно средстава да их оствари, и да га у томе спречава само то што нема носача, доводила га је у очајање... Ја сам осећао да је моја дужност да се пожурим до обале, и то да се журим као да се ради о животу и смрти, да

„Кад вам опишем очајно стање у коме ме је господин Стенли затекао, биће вам јасно да заиста имам много разлога да вам будем дубоко захвалан. Вратио сам се у Учицију прешавши дуг пут од седам до девет стотина километара и то под жарким, управним зрацима афричког сунца. Био сам преварен, забринут и поразен... Мислио сам да ћу умрети. Нећу претерати ако кажем да ми је сваки корак на том тешком и осуђеном путу био болан и да сам, стигавши

прикупим за њега људе, да радим с истом ревношћу каквом би и он то учинио, да не сустанем и не отпочинем док све његове потребе и жеље не буду испуњене.“

Док је Стенли завршавао последње припреме пред свој полазак за Занзибар, Ливингстон је завршио писање својих писама. Припремно је шест писама за Бомбај, двадесет за Енглеску и велико писмо Џејмсу Бенету. То писмо Ливингстон је показао Стенлију и овај га је преписао у свој дневник. После уводних редака, којима је изразио своју захвалност, Ливингстон је описао стање у коме се налазио пре него што је Стенли стигао.

у Учицију, био сама кост и кожа... Жалостила ме је мисао да ћу бити приморан да прођем у Учицију. Ипак, нисам очајавао... Кад сам био у најгорем положају стигле су ми вести о некој белци који се о мени распитивао... Ја сам хладан и уздржљив, таквим бар ми Енгаези себе сматрамо, али ваша ме је љубавност дубоко дирнула... Господин Стенли ми је донео много радосних вести; о великим политичким променама у Европи, о успешном постављању кабла преко Атлантике. Годинама већ нисам имао вести од куће и ништа нисам знао шта се у свету догађа, сем онога што сам могао да прочитам из неколико

бројева „Панча“ и „Сатреј Ревјус-а“, а и они су били из 1868 године.“

У том писму Ливингстон је укратко изложио Бенету и резултате свог дугогодишњег истраживачког рада.

„Пошао сам у Африку без икакве плате. Сад ми је то наградом од хиљаду фунти коју ми је, како ме је обавестио Стенли, доделила британска влада, све то обилно узврћено. Желео бих да и ви и сви моји пријатељи знате да сам се, иако неохрабриван писмима, упорно држао задатка који ми је поставио сер Родерик Марчисон...“

Међутим, пре него што завршим овај задатак мораћу да још једном одем по робу која је, и поред огромне вредности, неодговорно поверена робовима који су с њом путовали читаву годину дана уместо четири месеца. Ако том приликом успем да потпуно разоткријем све ужасе трговине робљем и тиме допринесем да се та трговина спречи и обустави, верујте да ћу то сматрати много већим успехом него што је откриће свих извора Нила заједно. Сада, кад сте ви укинули ropство у својој земљи, помогите да и ми постигнемо тај велики циљ. Јер, ropство као неко проклетство квари лепоту ове земље.“

Ово Ливингстоново писмо најбоље је сведочанство о њему као човеку и истраживачу. Ливингстон је чезнуо за домом и својом децом, али је остајао у Африци да би извршио поверени задатак. Гладовао је, боловао, потуцао се по непроходним дунглама, излагао свој живот опасности, само да би решио тајну извора Нила и расветлио један проблем који је био од необицне важности за енглеско географско друштво. Међутим, Ливингстон-истраживач поставио је себи још један задатак: да у свакој прилици говори и пише о страховитим, свакодневним злочинима који су се вршили над становницима Африке — о трговини црним робовима. За сав свој дугогодишњи и пожртвовани истраживачки рад Ливингстон је желео само једну награду: да дочека укидање ropства, тог „проклетства које квари лепоту ове земље.“

Најзад, приближавао се и дан Стенлијевог одласка. Дан учи поласка, кад је већ пало вече, пред кућом у којој су Ливингстон и Стенли становали искупили су се сви носачи и водичи, а и многи становници Уњањембеа. У средини гомиле стајала су четири велика, снажна црнца с бубњевима. Топло, тихо вече испунили су најпре громки ударци маљева по затегнутој кожи на бубњевима, који су се одмах затим претворили у лагани ритам неке свечане игре. Носачи су почели своју игру којој се, на њихово велико чуђење, придружио и Стенли. Свечаност се завршила опрштајном песмом коју је Стенли записао у свој дневник. Као у некој античкој драми, стихове је прво изговарао вођа хора, а остали су их понављали спорим, развученим и свечаним гласом.

„Ох, ох, бели човек одлази кући. Олази на срећно острво које лежи усред мора, Острво на коме има много ринђува. Ох, ох, А ми смо због господара, ох,

веома дуго били далеко од наших домова, веома дуго, ох, ох. И дуго време ништа нисмо јели. Ох, дуго је то трајало, господаре.“

„Дошао је и последњи мој дан с Ливингстоном. Дошао и прошао и, ево, ово је последње вече које проводимо заједно. Ја не могу да зауставим време, не могу да спречим да сутрашњи дан сване. Све се у мени буну против судбине која ме раставља од њега. Минуту брзо протичу, претварају се у сате... Врата на нашој соби су затворена. Седи-мо, обојица задубљени у мисли. О чему он размишља, не знам. Моје мисли су тужне... Због чега сам тако дубоко жалостан? Зар ме није грозница исцрпала у овој земљи? Зар нисам у последње време из дана у дан лежао без свести, потпуно беспомоћан? Нисам ли стекао песнице од србце и борио се с дивљим очајањем против утвара у мори грознице? (Наставиће се)

Ум царује...

Прича се да је у Багдаду живео један стари калиф. Имао је дугу седу браду и све зубе. Једне ноћи калиф је осетио да су му сви зуби поспали. Силно се уплашио и одмах наредио да му доведу тумаче снова. Најпре је дошао један млађи тумач и калиф му је испричао шта је сањао.

Када је чуо шта је калиф сањао, тумач се дубоко поклонио и не, размишљајући много, рекао:

— То је рђав сан, господару! То значи да ћеш сахрани-ти целу своју породицу и онда сам умрети.

Такав одговор јако је разгневио калифа, па је наредио да се тумачу снова удари 25 батина.

Одмах затим позвали су другог тумача снова. Дошао један старији тумач, који је, када му је калиф испричао шта је сањао, тај исти сан протумачио овако:

— О, да лепога сна! О, да дивнога сна, господару! Значи, светли господару, да ће

цела твоја породица живети врло дуго, а ти ћеш, господару, живети још много више од свих.

Калиф је био задовољан оваквим одговором и наредио да се тумачу снова да као награда велика кеса дуката. Међутим, калиф није ни приметио да је стари тумач у самој сањи.

ствари дао исти одговор као и млади, само је свој одговор саопштио калифу у облику који је њему био много пријатнији: уствари и један и други тумач, сваки на свој начин, рекли су исто: то јест да ће прво умрети породица, па онда сам калиф.

Страни се неustraшивих Техничара

БЕРНЕР ван ЛОРН

(5)

Сутрадан изјутра путници су напустили брод. Џон Мк Карти ишао је од једног до другог, покушавајући да их развесели. Вешто је измишљао утешне лажи и сваком понаособ шапутао да је открио „нешто“ чиме је веома задовољан и да ће ускоро сви отићи у земљу с веома високом техником и цивилизацијом.

Кад је Морквил дознао о овим Цононим шапутањима, журно је позвао њега и Дика у страну, да остали не би чули њихов разговор. Изгледао је веома узнемирен и уплашен.

— Шта сте то дознали, Цоне? — запитао га је тихо. — Ја сам желео да нико од вас ништа не сазна, јер мислим да је тако боље. Молим вас, ко вас је обавестио? Да ли су се други узнемирили?

Цон се насмејао гласно и звонко, али кад опази Морквилово ужаснуто лице он се намах уозбиљи.

— Не брините! Ништа, апсолутно ништа нисам сазнао, — признаде он. — Ја сам само покушавао да помогнем Дикy и да одобривољим људе. Постали су узнемирани, па их је нечим требало забавити и утешити. Видите, мене у мом родном граду познају као човека живе маште, па сам помислио да би било добро да ту своју особину искористим.

С Морквиловог лица нестало је страха. — Ви не можете ни да замислите, Цоне, колико сте ме овим задужили. То ће вам бити јасно кроз извесно време. Верујте, нећете пожалити због овога.

Џон Мк Карти и његова жена били су и даље ведри и насмејани, трудећи се да и код других створе добро расположење. Филип Цонс и његова жена били су мирни и стрпљиво су чекали даљи развој овог необичног доживљаја. Ендру и Ева Смит преузели су на себе спремање оброка за целу групу, тако да им је у раду време брзо пролазило. Џорџ и Мери Мартин били су најмлађи чланови групе; Дикy

се чинило да ниједно од њих није старије од двадесет година. Они су седели једно поред другог, гледали на пучину и били задовољни што могу да буду заједно. Џералд Браун и Питер Јарбо проводили су дане у риболову, док су за то време њихове жене играле карте.

Једне ноћи путнике су пробудили јаким, заслепљујућим, титрави млазеви светлости. Испрчали су испод настрешице и појурили према обали. Далеко на пучини и даље је севало. Светлост је потсећала на отсев далеке артиљерске ватре. Постепено, севале је јеквало. Путници су се, не знајући шта се догађа, збуњено збили у гомилу.

Кад је ватра сасвим престала, Морквил им мирним гласом рече да треба да иду и да спавају, јер их сутрадан чека велики посао: утовар робе у други брод.

Чим је зора забелела, Дик је устао и отрчао на обалу. Међутим, на пучини се од магле ништа није могло видети. Тек после читавог једног часа угледао је контуре неке лађе која се полако приближавала. Али, још ништа се није могло јасно видети. После доручка сви су се окупили на обали. Лађа се већ била толико приближила да су јој могли разазнати облике. Уствари, то и није била права лађа. На води је лежало нешто потпуно округло, веома слично куполи подморнице. Кад је угледала необични брод, једна од жена узбуњено је изјавила да ће радије остати на усамљеном острву него да крочи у ту „подводну лађу“. Путовање на „Галебу“, рекла је она, није било много угодно, али су бар пловили над водом.

Њихова нагађања о врсти брода и изјаве да не желе да путују тим непознатим превозним средством прекинуо је Морквил, позивајући их да се искупе испод настрешице ради кратког договора. Он је у руци држао малу лопту и кад су сви путници били на окупу испустио ју је из руке.

Облак жутих паре покуљао је из разбијене лопте и сви присутни лагано су клонули на земљу. Пао је и Морквил, потпуно опијен жутиим гасом.

III

Кад се Дик пробудио из тог, како се њему учинило, веома дугог и пријатног сна, осетио је да се постела њише. Чудан изглед таванице привукао је његову пажњу. Она није била од дрвета, као код

обичних бродова, већ од неког светлуцавог метала тамноцрвене боје. Он се нагло усправио у постељи, прогргао очи још мутне од сна и погледао око себе. Налазио се у веома удобној и луксузној кабини. Кабина је била осветљена пријатном, плавом светлошћу.

У том тренутку пробудила се и Долорес. Погледала је кроз мали прозор на кабини и уплашено се окренула према Дикy.

— Ми смо под водом, — прошапутала је она једва чујно. — И то дубоко под водом. Ништа се не види сем те чудне плаве светлости.

Дик приђе прозору. На његовом челу појави се дубока бора.

— Не, Долорес, — одговори јој он. — То не личи на воду... То више потсећа на... Али, не! То је немогуће!

Неколико тренутака Дик је без речи гледао кроз окно. Долорес је, нагледа, била изгубила сваки интерес за спољни

свет. Њу је више занимала кабина у којој су се налазили. Заиста, кабина је била веома укусно намештена и у њој су се налазиле чак и ситнице потребне за женску тоалету.

Њено дивљење прекинуо је Дик узбуђеним узвиком: — Ипак, истина је. Ми смо у ваздуху или чак изнад њега. Долорес, ово није подморница, већ ваздушни брод.

— Ништа не мари, Диче, — одговори му она сасвим мирно. — Погледај како нам је соба лепа. Сасвим је свеједно да ли пловимо или летимо. Ово је најлепша соба која се може замислити. У њој има свега. Погледај само на сто.

Он је сео потпуно збуњен. Лак осмех, помало потсмешљив, заиграо је на њего-

вом лицу. Долорес је била срећна, не марећи за то што се налазе на ваздушном броду који их носи незнано куда. Соба и леп намештај били су тренутно важнији од свега. Дик није могао да схвати због чега их је Морквил оплио оним гасом и пренео их бесвесне на брод. Он, Дик, радовао би се кад би могао да разгледа брод на коме се сада налазе.

Кад се на вратима зачуло лако куцање, Долорес је већ била забављена распакивањем својих ствари. На вратима се појавио Морквил.

— Жао ми је, Диче, — рече он осмежујући се у знак извињења — што сам употребио гас. Али, знао сам да би се људи плашили да се укрцају на брод који тако чудно изгледа. Џон Мк Карти већ се налази у машинском одељењу где разгледа уређаје. Али, многи од путника су узнемирани и љуте се што сам их на тај начин укрцао. Надам се да ви нисте љути и да се не бојите.

— Не, Морквиле, — одговори му Дик. — Ми смо задовољни. Ако не верујете, погледајте Долорес. Њој се соба необично свиђа и ено је — већ распакује своје хаљине.

Забринутости је нестало с Морквиловог лица. — Ја сам се трудио да кабине буду укусно намештене, јер знам да је то, на овако дугом путовању, од приличне важности. Нарочито кад су у питању жене. А сад, — додаде он озбиљним гласом, — да ли бисте желели да разгледате брод. Он ће вам веома дуго служити као дом и због тога мислим да треба да га добро упознате. Жао ми је што од посаде, не рачунајући мене, нико не зна ваш језик. Али, имаћете довољно времена да научите наш за време путовања. Јер, кад стигнемо на циљ, морате га већ знати сасвим добро.

Кад су њих двојица пошли из кабине, Долорес је брзо оставила хаљину коју је држала и упутила се с њима. Ишли су једним широким ходником, а затим су скренули десно. Тако су доспели у једну одају у којој је било неколико веома удобних столица. Три стола, несиметрично размештена, налазила су се наспред собе, а на њима су биле гомиле књига с корицама од танког и савитљивог метала. Два човека Морквилове расе поздравила су њихов улазак пријатељским осмехом.

(Наставиће се)

СМРТ ХЕРОЈА

Дуг рафал — па мук.
Зрењанин своје мисли шаље дању победа нерођених, још за видиком.

Када је минуо дан и спустила се хладна, новембарска ноћ, седам стотина наоружаних немачких војника и гестаповца, пажљиво је опколило мало банатско село Павлиш, које се налази недалеко од Вршца. Прикрадали су се у чарапама, тихо, да их нико не би чуо. Двоструки обруч непријатеља стезао се око Павлиша.

Против кога је ишла та бројна непријатељска сила? Против исто тако бројног непријатеља или можда против целог села Павлиша? Не! Пошли су да се докопају једног јединог човека — Жарка Зрењанина, за кога су дознали да се налази у селу. Немци су знали ко је и каква је човек био Жарко Зрењанин и да борба с њим неће бити лака. Зато их је и пошло седам стотина на њега једног.

Поноћ је већ давно била прошла кад је Жарко Зрењанин изашао из куће у којој је давао последње упуте другу који је имао да преузме руководство среског комитета за Вршац. Одмах је приметно да су читаво село и кућа у којој се налази опкољени. Немци су већ били отворили ватру на суседну кућу и убили једну жену. Обруч је био стегнут и кроз њега се није могло пробити.

Жарко се вратио у кућу, решен да се бори до краја. Поцепао је и уништио све картије које је имао код себе, чак и новац. Непријатељ неће наћи ништа. Ни он, ни његов друг нису ниједног тренутка помислили на предају, иако нису имали довољно муниције. Чак су покушали да се јуришем пробију кроз ватрени непријатељски обруч. Кроз мрачну ноћ одјекнуле су експлозије ручних бомби. Али, непријатељски двоструки обруч чврсто је стезао село и два неустранива, усамљена борца. Бомби је нестало. Последњу своју бомбу Жарков друг бацно је себи под ногу. Зрењанин је остао поред мртвог друга и даље се борио. Непријатељски рафал изрешетао му је груди, али га није одмах усмртио. Тада је последњи свој метак испалио себи у главу. То је било 5 новембра 1942 године.

Немци су се докопали Жарка Зрењанина. Али, не живог, јер се Жарко није предавао, већ мртвог.

Тела двојице другова, који су заједнички и свесно отишли у смрт, Немци су пренели у Бечкерек и изложили у гестаповској префектури. А ипак, страх од Жарка Зрењанина, иако мртвог, није их напуштао. Бојали су се идеја и вере у правичност и слободу, свега онога чему је Жарко учио омладину тог града, у коме је сада мртав лежао. Због тога су наредили да се Жарково тело и тело његовог друга покопају тајно, у баруштину испод стрелишта.

Тако је завршио свој живот Жарко Зрењанин-Уча.

Родио се 1902 године у селу Избишту, срез Бела Црква. Пошто је завршио учитељску школу учитељавао је прво у Македонији, а после у свом родном крају. Напредном покрету пришао је још као ђак. Његова енергија била је неискрпна, а свест да ће бољи дани доћи и да се они могу доживети само ако се човек за њих бори — била је у њему необично јака. Неуморно је радио на оснивању библиотека и сеоских читаоница, народних универзитета, хорова и дилетантских група. Свуда је налазио пут и начин да речју и делом припреми народ за борбу за бољи живот.

Године 1927 Жарко Зрењанин постао је члан Комунистичке партије Југославије, а већ после пет година био је ухапшен и осуђен на три године робије. Робијао је у Митровици и Лепоглави. По изласку са робије био је неколико пута хапшен, мучен, али ништа није могло да га обесхрабри. Године 1936 постао је секретар Покрајинског комитета Комунистичке партије за Војводину, а на V Земаљској конференцији изабран је за члана Централног комитета КПЈ.

Када је непријатељ 1941 године напао на нашу земљу Жарко Зрењанин био је на челу народног отпора у Војводини. Борећи се против непријатеља до последњег даха он је храбро погинуо као што је и храбро живео.

За народног хероја проглашен је 25 децембра 1944 године.

СВОМ СНАГОМ УДАРАЛА ЈЕ ЗАРОБЉЕНА ЂАВОЛИЦА О СТАКЛЕНЕ ЗИДОВЕ СВОГ ЗАТВОРА

ЗА ТО ВРЕМЕ У ТАЈНОМ СКРОВИШТУ ЦИОН, МАЈКЕЛ! ИСПОД СРЕБРНОГ ДРВЕТА... ОПЕРИТЕ РАТНИЧКЕ БОЈЕ И КУЋИ?! СПЕРИТЕ СЕ ЗА СПАВАЊЕ... УЈУТРУ МОРАМО КУЋИ!

НАША МАМА ЈЕ НАЈБОЉА МАМА НА СВЕТУ... ОНА НАС ЧЕКА КОД КУЋЕ И БРИНЕ СЕ!

Сваког дана на великом римском Форуму и на још неколико тргова испуњали су се грађани старог Рима да би сазнали последње вести: ток или исход битке коју су римске легије водиле у Африци, на Балкану или у Галији, саопштење о датуму избора или гледијаторских игара, о штети коју је претходног дана нанео неки пожар у граду или о претстојећим верским свечаностима. Готово сви писмени Римљани одлазили су на Форум да би тамо прочитали новости које су доносила "Акта диурна" — "дневни догађаји", нека врста новина које су излизиле сваког дана од 131 године пре наше ере, па све до пропасти западног римског царства, 476 године.

"Акта диурна" биле су прве новине на свету. Оне су доносиле кратке вести о важним ратним догађајима, званична саопштења и наредбе, а понекад и личне вести неког од римских великаша. Ове новине биле су писане руком, и то ноћу, а затим сваког јутра излагане на Форуму, тако да су оне истовремено биле и прве зидне новине. "Тираж" ових новина није био велики. Нарочити писари исписивали су руком неколико десетина примерака који су били упућивани у провинцију или, како изгледа, разношени неко-

ПРВЕ НОВИНЕ

ворити тек после Гутенберговог проналаска штампарије. Додуше, и пре 1450 године у Европи су повремено објављивани "листини са новостима" и "књиге новости" претече данашњих новина које су доносиле разне прогласе и извештаје о важним догађајима. Тако се, 1402 године, у Француској појавило неколико стотина примерака летака или памфлета, како су их тада називали, у којима је јављано да се "првог дана последњег месеца јануара Гранда предаде Фердинанду и Изабели".

Прве праве новине које су излизиле уредно, и то једном недељно, био је "Франкфуртски журнал" који је 1615 године покренуо Егенелф Емел. Годину дана касније у Антверпену је почео да излази "Нови дневник". Енглеска је добила своје прве сталне новине тек 1622 године. Оне су излизиле једном недељно и звале су се "Недељне новости".

Под покровитељством кардинала Ришејеа покренуте су 1631 године прве француске новине "Газет". Разуме се, да су оне биле под Ришејеовим утицајем и да су служиле његовим интересима.

Године 1813 у Бечу су почеле да излазе "Новине српске", прве српске новине чији су уредници били Димитрије Давидовић и Димитрије Фрушић.

Први сарадници првих модерних новина у Европи били су већином познати књижевници. Тако су, например, Данијел Дефо и Џонатан Свифт увели као велику и значајну новину уводни чланак, што су касније прихватили и сви остали листови.

Број дневних и недељних листова у свету брзо се повећавао. Године 1828 тај број износио је 3.168, а већ 1900 године у целом свету излазило је 31.026 листова. Те године само у Србији штампана су 24 разна листа.

У једном потезу

Слика коју гледате претставља левца. Цео цртеж израђен је једним потезом оловке. Покушајте и сами да овог левца нацртате у једном потезу.

Азбука ОНОГ ШТО НЕ ТРЕБА ЧИНИТИ!

- А-лкохол пити.
- Б-ацати своје ствари по целој кући.
- В-ежбанке прљати и цепати. Г-оворити одвише гласно у друштву.
- Д-ражити псе и друге домаће животиње.
- Ђ-ачку капу носити, а понављати се као неваспитанко.
- Е-лектричну инсталацију дирати.
- Ж-ивети, а не радити.
- З-евати, а не ставити руку на уста.
- И-стицати увек и у свакој прилици само себе.
- Ј-ести зелено и прљаво воће.
- К-асно долазити кући из школе.
- Л-армати онда када други треба да се одмарају.
- Љ-уштити воће, бацати коре по улици.
- М-астило проспати и правити мрље.
- Н-еваљалима бити друг.
- Њ-ушкати свуда по кући.
- О-ставити сијалицу да гори када не треба.
- П-исати по зиду и оградама.
- Р-езати перорезом по клупама и столцима.
- С-тицати касно у школу.
- Т-ерати инат.
- Ђ-утати када треба одговарати на питања професора и учитеља.
- У-пропасти туђе ствари.
- Ф-утбал волети више од школе.
- Х-валити се.
- Ц-ео дан мислити на лопту и забаву.
- Ч-есто у друштву понављати исту ствар.
- Џ-умбус правити кад родитељи нису код куће.
- Ш-тету правити другима.

Чувени дијаманти

Не кријем, ја сам увек волео да се зауставим пред излогом са драгим камењем, каже један минералог.

Али, то сјајно и шарено камење, које плива у јакој светлости електричних сијалица, не буди у њему ону људску таштину, нити он дочарава себи ону раскош којој је то драго камење често у крајњем циљу намењено. Дивни облици, чистота, сјај и друге особине драгог камења гоне научника минералога у далеке векове, уназад стотине и милионе година, и дочаравају му бурну и још довољно неистиниту историју Земље. У исто време у њему се јавља и човек који у сваком том драгоценом комаду види и историју људи, који су проналазили то драго камење: као да гледа њихове патње и зној у дубоким јамама и на пространим обалама река у разним пределима света, затим онај њихов ропски рад и у њему се буди и јача свест да ниједан чувени дијамант није се задржао у рукама онога кога је пронашао. Када је отишао из руке свога проналазача, многи је дијамант доживео и једно драматично путовање кроз свет, био скопчан са историјама људи и земаља који су га поседовали. Лепота и сјај драгог камења нашли су одјека и у многим легендама, бајкама и предањима Индије, па и у књижевности. О њима пише Плиније старији, Оскар Вајлд, Куприн и други. Оваке ћемо навести у кратким цртама историје неколико чувених дијаманата, од којих су многи највећим делом пореклом из Индије.

Чувени дијамант Режан или Пит пронађен је у окрима Пиртеала, у Индији. Овај дијамант, када је био у сировом стању, тежио је 410 карата. У Голконди га је купио гувернер Пит за 20.000 фунти стерлинга од једног познатог трговца драгим камењем, касније га продао, 1702 године, регенту Француске војводи Орлеанском за 3.125.000 франака. Гувернер Пит том приликом погодио се са војводом да отплати приликом брушења овог дијаманта припадну њему. Сечење дијаманта трајало је две године и стајало 600.000 франака. Од 410 карата, овај дијамант спао је после брушења на 136³/₄ карата.

Кохинор, што значи Брег светлости, такође је пореклом из Пиртеала, али му се не зна тачно историја. У Индији постоји предање да је пронађен у оно време када је бог Кришна ходао по земљи. Кохинор је био дуго времена својина једнога махараџа, а почетком 16 века затекао се у ризници Делхија. Године 1525 Делхи је заузео Бабер, туркестански освајач, и тако је Кохинор доспео у његове руке. Године 1739 персиски Надир шах срушио је Баберово царство, па је Кохинор дошао у његову ризницу. После тога, Кохинор је, 1813 године, својина раџе од Лахоре, а 1850 године добила га је као ратни плен Индиска компанија и послала на дар енглеској царици Викторији.

Велики Могул или само Могул, један је од највећих дијаманата који су пронађени у Индији. Он је нађен између 1630 и 1650 године у Колуру и сиров је тежио 787,5 карата. Сада се не зна шта је с њим.

Орлов је био некад једно око статуе бога Браме, која се налазила у храму на острву Шеринам, у реци Кавари, близу Тринополиса. Једнога дана украо га је неки француски војник, и по једној причи,

продао га почетком 18 века неком енглеском капетану, који га је донео у Европу. Кнез Орлов купио га је за царицу Катарину за 2.250.000 франака. Осим тога, онеме који му га је продао осигурао је 100.000 франака као годишњу ренту и доделио му титулу племића.

Флорентина је био некад својина великог војводе Тосканског, па се због тога назива и — Велики Војвода Тоскански. Када се Марија Терезија удала за великог војводу Тосканског Флорентина је припао њој односно хабабуршком двору. Дијамант Санси добио је име по томе што је некад припадао господару од Сансија. Касније је био својина енглеског краља Јакова II, а кад је овај избегао у Француску 1688 године продао га је Лују XIV за 625.000 франака. За време Француске револуције украден је са другим драгоценостима, а десет година касније он се налази међу драгоценостима шанске круне. Од 1828 он припада кнезу Демидову, који га је купио за 500.000 рубаља. Године 1867 кнегиња Демидова продала га је за 500.000 франака. Сада се налази код махараџе од Гутлоа.

Јужна Звезда је највећи дијамант који је нађен 1853 године у Бразилији, у области Минас Герас. Тежио је 254,5 карата. Сада је својина раџе од Бароде. На истом месту, где је нађена Јужна Звезда, нађен је и познати Дрезденски дијамант, који је, такође, власништво раџе од Бароде. Јужноафричка Звезда нађена је 1869 године у Африци, а позната је и под именом Далдеј-дијамант, јер се налази у својини породице Далдеј.

Шах је такође велики дијамант, пореклом је из Индије. Млађи син шаха Абас Мирзе поконио га је руском цару Николају I. На њему су гравирани имена тројице шахова и он је доста познат и због ле-

не гравире. Дијамант Агбар шах, назван је по великом Могулу Агбару, у чијем је власништву најпре био, па га је касније нестало, док се није нашао у власништву турских султана под именом Камен од Чеферета. Од 1867 године он је у својини раџе од Бароде.

Дијамант Насак дуго је чуван у храму бога Шиве, у Индији. Он је био својина раџе од Пешвара, а од 1818 припао је Индиској компанији и доспео у власништво маркиза од Вестминстера. Дијамант на рице Евгеније непознатог је порекла. Некада је био својина руске царице Катарине II која га је поклонила кнезу Потемкину, а његова породица продала га је француском цару Наполеону III. Сада се налази у ризници раџе од Бароде.

Поред ових чувених су због своје обраде, величине, облика и физичких особина и други дијаманти, као што су: Кулина, Стјуарт, Тифани, Портер Роде, Империл, Море светлости, Круна Месечева, Пинго, Египатски паша, Звезда од Есте итд. Многи дијаманти су нестали. Да би се неким за трговачки траг они су исечени на ситније комаде обилазили куглу земаљску. У ризницама својих власника они су мртви капитали, служе за украс приликом разних свечаности, али су исто тако занимљиви и за научнике-минералоге који у њима виде дивне творевине природе. Поред тога што се дијаманти налазе у стенама, пешчарама итд. ситни дијаманти нађени су и у метеорима који су пали из васоне на земљу. Али, дијамант не служи само за украс, као они чувени дијаманти, него је он важан и за многе гране индустрије за лежишта у машинама, за брушење и тако даље.

ИГРЕ ЈАЗАВАЦА

Познато је да већина сисара воли да се игра, па у томе нису изузетак ни јазавци, који су иначе често расположени и весели. Али, поред обесног играња младунаца и одрасли јазавци воле да се играју.

Док су младунци још врло мали, тек што су се усудили да напусте своју јазбину, њихово играње више личи на покушај да се играју него на праву игру. Међутим, кад мало одрасту и ноге им очврсту, онда њихове игре постају обесне. Једна од омиљених игара је да се једно младунче погне на врх неке хумке или неког другог узвишењег положаја, а остали покушавају да га оборе и заузму његово место. Друга омиљена игра младунаца је испитивање њима непознатих предмета. Једном приликом једно од пет младунаца нашло је празну лимену кутију од конзерве. Чим су остали то видели, одмах су почели да га гурају да би му одузели кутију. Настала је страшна гаџама од узбуђене цике јазавца и котрљања празне кутије.

Другом приликом један припадник посматрао је два млада јазавца од којих се један налазио у јазбини, а други је стајао пред улазом јазбине и покушавао да му препречи пут, јер је онај хтео да изиђе. Али, јазавец који је био у јазбини био је у преимућству над својим противником. Јер, кад год је истурно главу из јазбине могао је противника да утресе за уво и брзо да се повуче. Најзад, кад је ипак

успео да изиђе, онда је настала једна луда трка.

Јазавци су иначе друштвене животиње. Често се дешава да једна породица посећује другу да би се заједно играле. Постоје неки крајеви где сви јазавци живе заједно у некој већој јазбини.

Јазавец је велик по прилици као пас осредње величине. Његова је длака густа и чекњаста. Леђа и бокови су му

сиве боје. Глава му је издужена и има беле и црне пруге. Ред му је кратак. Кад иде стаје целим стопалом на земљу. Он није пробирач у храни. Његова храна је разноврсна: инсекти и њихове ларве, глист, пужеви, жабе, гуштери, змије, мишеви, али највише воли сочне плодове и гљиве. Једе и гробље, а у нас нарочито наноси велику штету младим кукурузима.

Он иначе живи по рупама, које сам копа кратким и снажним ногама. Пошто зими тешко налази храну, то и он пада у зимски сан. Због тога се за време лета јавља уگوји, па му се створи читав слој салнине испод коже. Живи у свим нашим крајевима. Они који су јели његово месо кажу да је укусно.

1930 до 1940, толико је велики да би његове стране поређане једна до друге достигле дужину од осам километара. Међутим, савремена техника створила је машине које омогућавају да се научници брзо и лако снају у обиљу материјала из појединих научних области. Резултати радова из свих области науке и технике уписују се на нарочите картоне који садрже, по утврђеном реду, све податке, па чак

и микрофилмове самих радова. Кад један научник тражи податке о једном одређеном питању машина за сортирање може за један час да проконтролише 20.000 таквих листова картотеке и да издвоји све оне који садрже тражени материјал. На тај начин научници ће за најкраће време имати у рукама све оно што је урађено у области која га интересује, и то све до најситнијих појединости. Тако ове машине "спасвају" научнике од заморног претурњања по регистрима и документарним архивама. Број комбинација за означавање листова у картотеци практично је неограничен. Приликом тражења одређених података машина омогућава да се број листова које треба издвојити за проучавање сведе на потребни минимум и да се тако избегне задржавање око мање важног материјала.

Резултати истраживања у разним областима науке толико су велики а ниједан научник није више у стању да упамти све оно што је објављено из његове струке. Исто тако, научницима је данас немогуће да редовно прате целокупну стручну литературу, јер сваког месеца излази више од 80.000 часописа, од којих преко 15.000 доноси саопштења из разних научних и техничких области. Због тога се лако може догодити да неки научник месецима ради на решавању проблема који су већ одавно решени, што њемуж међутим, није било познато.

За прикупљање и сређивање података о научним постигнућима не могу се више употребити досадашње методе скупљања докумената, јер документарне архиве постају из дана у дан све непрегледније. Ево само једног примера: за проучавање елемената сумпора и једињења сумпора са кисеоником и водоником, што претставља само незнатан део радова о једињењима сумпора уопште, потребно би било да се проучи око 30.000 научних радова који имају преко пола милиона штампаних страна. Ето колико би један научник морао да прочита да би био обавештен о најновијим постигнућима у тој области. Регистар објављених радова о овоме проблему — само са најважнијим подацима о ауторима и резултатима њихових радова — и то за време од

ТЕЈЗЕРИ НА НОВОМ ЗЕЛАНДУ

Територија Новог Зеланда простире се преко два овећа острва, која се налазе у овећој острвској групи познатој под именом Океанија. Староседелаци Маора и белих дошљака живи у овом независном енглеском доминиону укупно два милиона становника. Они се претежно баве земљорадњом. Поред оризница и пашњака, Нови Зеланд покривен је великим планинама вулканског порекла. На њима и сада има неугашених вулкана, а у извесним пределима земља не престаје да подрхтава, јер се испод површине догађају сталне промене. Ту има и много топлих минералних извора. Али, оно што ову земљу чини нарочито привлачном и што је издваја од осталих земаља у свету, јесу њени снажни извори вреле воде и водене паре који избијају, стварајући у ваздуху високе стубове. На Новом Зеланду постоји терен чија површина износи око 10.000 квадратних метара пун топлих језера, са којих се непрестано диже пара, и малих коритастих удубљења у којима вода кључа.

Пре доласка белих људи, Маори су, отако знају за себе, користили ове топле изворе. У току дугих векова они су се у млакој води купали, у њој су прали рубље, а у кључалој води су готовили храну. Постепеним продирањем цивилизације, коришћење новозеландских природних појава све се више модернизовало.

По угледу на старе Маоре, савремени становници ових области обилно искористићавају подземне топле изворе. Довољно је да се у подруму не-

ке куће, или у њеном дворичу, ископа мали бунар и већ се добија термални извор. На тај начин, свака зграда снабдевана је бесплатном водом за купање, прање судова и загревање просторија. Предузећа и установе располажу читавом мрежом цеви које су у вези с „казанима“ земљиног „централног грејања“. Недавно је влада на Новом Зеланду приступила бушењу пробних јама, како би се дошло до већих средшта кључале воде чију пару жели да искористи за покретање великих турбина електричних централа. Дослед су постигнут добри резултати, јер је, на дубини од 180 до 270 метара, добијен притисак паре од преко 6 килограма на један кубни сантиметар.

Замисао да се пара с природних извора користи за про извођу електричне енергије није нова. На Исланду, и у Италији постигло се нешто слично.

У Италији било је најтеже решити како да се избегне штетно дејство паре и опасност од јаких експлозија до којих је долазило приликом бушења извора. Да би се експлозије избегле, инжењери су, у току бушења, убацивали велике количине воде у отворе и тако вршили притисак на снагу која је допирала из подземних кључајућих језера. На тај начин стварана је нека врста бране-поклопца, која није дозвољавала пари да излази кроз отвор док се у њему ради. Користећи се овим и другим средствима, Новозеландци се надају да ће избећи

ВЕРОВАТНИ

БРОД ИЗ ТРИ ДЕЛА
Енглески пароброд за пренос угља „Конектор“ свакако је био једини брод на свету сграђен из три

потпуно засебна дела која су се спајала нарочитим шаркама. Градитељ „Конектора“ сматрао је да ће овако сграђен брод лакше одолевати таласима. Међутим, његове наде нису се испуниле, јер је таквим бродом било веома тешко управљати. Једина његова предност била је у томе што се у луци брод могао раставити, те се тако утовар и истовар угља могао обавити веома брзо, на три разна складишта.

ПТИЦА-ВАРАЛИЦА
Једна врста америчког врапца, који има потпуно жута крила, веома вешто

подражава цврчање скакаваца. Жутокрили врабац, коме су скакавци главна храна, мими тим имитирањем своје жртве. Занимљиво је да при том „цврчање“ врабац не отвара кљун. Због тога ову врсту врабаца многи називају „птицом-варалицом“.

БЕЗ КРЕЧА И МАЛТЕРА...
У Алатри, у Италији, налази се једна камена зграда која је подигнута још у Старом веку, пре више од 2.600 година. Зидови те зграде изграђени су од великих каменних блокова који су једнаставно ређани један на други. Иако између блокова није стављан малтер, тако да је сваки

камен уствари потпуно слободан, зграда се упркос годинама и невремену очувала све до данас.

Једна стара казна СРАМОЉЕЊЕ

Степа Мирковић имао је баш толико да није знао колико их је уопште имао. Међутим, једнога дана он примети да му се јато ђурки нешто смањило, па их је пребројао. Имао је право; нису све биле на броју. Други пут било је још мање...

— Краде их неко, — рекао је синовима. — Да припазимо, — одговорили су они и заједнички скривени у дворишту крај ђурки. Негде у касно доба ноћи пробудио их је шум. Ослушнули су и погледали. Имали су шта и видети. У јато се увалио Мрма Голоскович да краде. Они нису оклевали. Одмах су на њега скочили, везали су га и у кош затворили до сванућа, а сутрадан обесили му о врат украденог ђурана и тако с њим пред кмета. Искупило се цело село да чује пресуду. Нису дуго чекали. Кмет је брзо решио ствар.

— Да се Мрма проведе преко свега села тако с ђураном о врату; пред њим да иде биров с великом клеветушом и свим путем да клеће. На три велика раскршћа: код Ненадова

гроба, код Кузманове куће и код Суве Границе да биров стане, а Мрма да викне на првом раскршћу: Хтедох пешива а остах без пројел на другом: Мишљах да не види нико, а срџах све село! а на трећем: Што сам тражио, мало сам нашао! Ту да се Мрма пусти, а Степа да му покљони онога ђурана о врату.

Пресуда је, разуме се, извршена. Ето, то је један пример једне старе казне која се звала срамољење, а примењивала се за разне кривиче по седима и градовима. Навешћемо неколико примера њене примене који су наведени у делима наших познатих скупаљача разних народних умотворина, обичаја итд.

Почетком априла 1725 године Срби у Будиму изрекли су „поштену праву“ Ивану, Живанову сину, Иван је био оптужен да је тукао родитеље, па је осуђен да му се ударе 24 штапа јавно на плочице, осим тога био је дужан да дану чисти ђубре на плочици, а ноћу да је у затвору четрнаест недеља. Затим је био дужан да за четири дана празника и четири недеља дана

држи клип у устима, а после тога да га проведу кроз варош „свету на углед“. Ево још један пример. Почетком јула 1729 године, опет у Будиму, изречена је пресуда Јовану Ђуркићу, сабовском мајстору, да „кодица преко плочице вуче и варошку црквену порту чисти“. Казна му је изречена, јер је ухваћен неколико пута „у игри карата и коцкању“. Пошто је издржао ка-

зну Јован је обећао да се неће више коцкати, а ако би пре кршио реч, онда пристаје да га протерају из њихове средине. За време турске владавине у нашим крајевима казна срамољењем примењивана је и у дозвољено да „неваљалца изград и испљује“.

Ова чудна казна срамољењем примењивана је у сличним облицима готово у свим нашим крајевима и на неверне жене. Корен овој казни налази се у далекој прошлости. Тако Мавро Орбини пише да је једнога дана Тамерлан приредно гозбу и док се он веселио са својим гостима наредно је да му заробљеног Бајаита доведу затворена у кавезу, а после тога да његова жена Оливера напола обучена служи госте да би и њега и њу што више понизио. Познат је случај да је Омер-паша када је заробио Али-пашу Ризванбеговића у Мостару наредно да га посаде на губаву мазгу, па га је тако са његовим петнаестогодишњим сином провесе до Босанске Крајине. Ту је наредно својим људима да убију Али-пашу, а његовог сина отпремио је у Цариград.

Ови и други случајеви јасно показују у каквим је приликама живео наш народ у прошлости. Исто тако занимљиво је да се она понега примењивала у сличним облицима готово све до пред сами рат.

ДАВАЊЕ КРВИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ

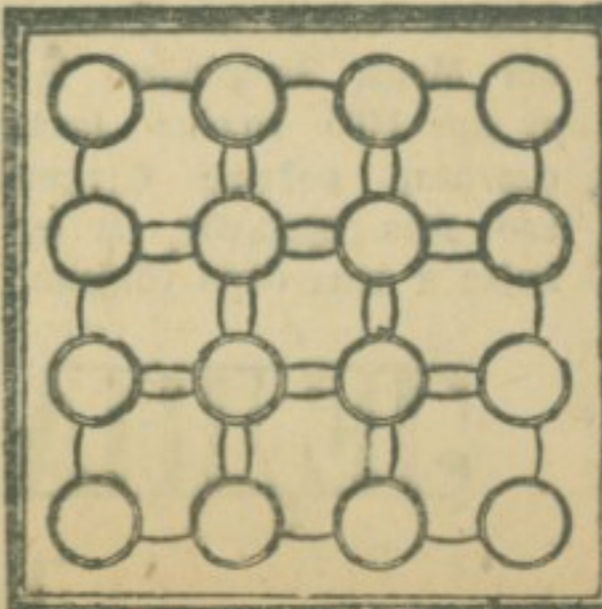
Даваоци крви могли су досад највише пет до шест пута годишње да дају крв без опасности по здравље, јер је организму потребно отприлике два месеца да обнови изгубљена крвна зрнаца. Благодарни новом начину један човек моћи ће убудуће да даје крв око педесет пута годишње. Овај нови начин састоји се у томе што се узета крв одмах стави у центрифугу која се окреће огромном брзином. Тако се врши издвајање крвне плазме од првених крвних зрнаца, која се одмах поново убризгају даваоцу. При томе она нису изгубила своја својства.

КУЋА СА ПАТЕНТИМ ЗАТВАРАЧЕМ

У близини Сан Франциска постоји једна сасвим необична кућа. Саграђена је у стилу кућа у источној Индији. Висока је седам метара, а споља има навлаку од целулоида. Прозори се не могу отворити, па су у просторијама постављени нарочити уређаји за проветравање. За отварање улазних врата служи четири метра дугачак „рајсфершлус“ — патентни затварач као онај на женским хаљинама и разноврсним торбама.

Да увек буде двадесет и два

Као што и сами видите овај цртеж има 16 кругова. У тих 16 кругова ваља испитати 16 бројева који се налазе испод цртежа. У сваки круг треба да дође по један број, али тако да када се сабирају бројеви у круговима водоравно или усправно збир увек мора да буде 22. Збир бројева који се налази у круговима у 4 угла такође је 22.

2 3 4 4 5 5 6 6 6
7 7 8 9

(РЕШЕЊЕ: у први ред кругова ставити редом ове бројеве: 5, 4, 9, 4; у други 8, 5, 4, 5; у трећи 3, 6, 7, 6, а у четврти 6, 7, 2, 7).

„МИТРАЉЕЗИ“ И „ТЕНКОВИ“ у Старом веку

пре одашњања стреле. За време лета смеса би се још више распалила, тако да је изазивала пожар тамо где би стрела пала. Понекад су постојали катапулта бацани у онедушту варош и земљани лонци пуни змија отровница.

Справе за одашњање стрела биле су покретне. Имале су точкове, а вукли су их коњи, те су тако вршиле улогу данашње пољске артиљерије.

Било је справа које су једновремено могле да изабаце више стрела. Другим речима, то су били први митраљеви. Забележено је да је једном приликом дванаест војника убијено стрелама из једног јединог таквог „рафала“.

У Египту постојала су такозвана „кола смрти“, која су вукли коњи. На точковима и с обе стране кола била су причврштена сечива разних облика. Може се замислити какву су пустош правила ова кола кад би у пуном трку упала међу пешаке. Кочијашци ових старих „тенкова“ били су заштићени великим металним плочама.

Легije Јулија Цезара служиле су се покретним кулама приликом напада на утврђена места. Куле су биле начињене од дрвета и високе до четрдесет метара. На сваком спрату били су распоређени војници. Куле су биле постављене на четири велика дрвена точка, а нарочити одреди војника гурали су их полако ка зидинама. Када би кула пристала уз њих, војници с трећег спрата искакали би на зидине, а њихово место заузимали су војници с нижих спратова. Војници који су били на највишем спрату, пошто је кула увек морала да буде веће висине него градски зид, штитили су напредовање својих другова. Да их непријатељ не би запалио, куле су облагане или металним плочама или сировим животињским кожама.

За разбијање зидина постојали су такозвани „овнови“. То су биле дебеле греде, које су биле тако намештене да се њима могло снажно ударати у зидине и рушити их.

Римски легионари, приликом напада, служили су се још и великим штитовима, иза којих се могло закљонити по десетак људи. То су биле такозване „корњаче“. Оне су пружале одличну заштиту против стрела и запаљивих смеша које су браниоци бацали са зидина.

Модерно доба служи се најразноврснијим ратним справама. Но, оне су само прилагођене савременој техници, али, уствари, не претстављају ништа ново...

Из животињског царства

Данашњи цртеж претставља животињу која може да буде дуга око 20 сантиметара. Она је сва начичкана бодљама. Међутим, и поред тако страшног изгледа, она је сасвим безопасна животињца. Не може чак ни да уједе, јер има одвише мала уста.

Ова животињца живи по песковитим местима јужне и западне Аустралије. Слабо је покретљива и доста је трома. Углавном се храни мравима, али понекад једе и биљну храну. Множи се јајима која женка полаже у песак.

Знате ли случајно како се зове ова чудновата животињца?

КАМЕНА ШУМА

Далеко у планинама југоисточне Аризоне постоји чудна област, где хиљаде стена образују јединствену шуму. То је камена шума, у којој су поједине стене толико високе, да право дрвеће, које ту и тамо расте, изгледа у поређењу с њима као трава. Разноврсни су и чудни облици тих стена. Има доста стена које потсећају на дрвеће са танким стабљинама и великим крунама. Неке стене, тешке по неколико стотина тона, стоје на слабијим основама. Најмањи земљотрес био би довољан па да се оне уз велику хуку откопчају у долину. Неке су високе и преко двадесет метара. Брда и врхови кланаца покривени су редовима стена, које потсећају на неке огромне, неправилне зубе. Оне испуњавају цео хоризонт у толикој мери, да је човек збуњен величанственим приказом.

експлозије стене су се сабиле у брдо. Како су стене остале усправне, та назови теорија не објашњава.

Научници, који су проучавали област камене шуме, кажу да су стене, које дају данашњи облик каменој шуми, вулканског порекла. На површину су изиле услед ерупције лаве. Лава разног састава и густине текла је преко тада релативно равне земљишта и таложила се слој по слој. Период тог таложења трајао је хиљадама година. Кад је лава различитог састава почела да се хлади, настале су пукотине, од којих су се многе претвориле у данашње кањоне. Покретањем земљине коре издигнута је маса охлађене лаве и створене су планине. Затим је дошло дејство ерозије — вода, ветар и мраз чинили су своје. Нарочито је било јако дејство текуће воде. Кањони су почели да се продубљавају. Они и

покривен мрежом соадних путева. Данас се може угодно пролазити аутомобилом или на коњу крајевима, кроз које су се некад бели људи тешко пробјали.

Многи су се питали како је настала камена шума. Тако су настале многе теорије о њеном постанку, од којих су неке потпуно бесмислене. Тако се, например, говорило да је камена шума настала под дејством неке велике катастрофе, на тај начин, што је велики метеор пао на земљу и усед

данас постају све дубљи и дубљи, јер се дејство ерозије наставаља. Пошто су стене биле различитог састава то је вода спирала оне мекше, док су тврђе остале ла штрче. Тако је настало камено „дрвеће“ ове шуме. Процес и данас траје. Поједине стене подлокане водом руше се, док друге ничу. Људски век је сувине кратак, да би се у његовом току могле уочити промене, али оне се дешавају и стварају временом нове облике у овој чудноватој шуми.

ИЛИ НЕ...

МУЖЈАК „КВОЧКА“

Женка ему, аустралијска птица тркачица која има мрко, чекињасто перје, веома је небрижљива мај-

ка. Она снесе јаја и за њих се више не брине. Ему-мужјак лежи на јајима као права квочка, а кад се излегу млади, он их води и брине се за њихову исхрану.

ОЖИЉАК ОД ОПЕРАЦИЈЕ СЛЕПОГ ЦРЕВА — НА РУЦИ

М. Л. Степ, трговац са Кубе, био је као младић оперисан од слепог црева. Десетак година после тога Степ је за време једног пожара задобио веома тешке опекотине на десној руци,

тако да је морала да му се изврши трансплација коже. Том приликом лекари су му исекли комад коже са трбуха и „пресадили“ је на руку. На пресађеном комаду коже налаго се и ожиљак од некадашње операције. Тако трговац Степ данас има ожиљак од операције слепог црева — на руци.

ИМЕ НАПИСАНО НА ЧЕТИРИ ХИЉАДЕ НАЧИНА

Енглески филолог Александер Џон Елис, који се упорно залагао за реформу енглеског правописа, тврдио је да се у једној својој књизи да се име великог драматичара Вилема Шекспира може написати на четири хиљаде начина. У прилог својој тези он је навео

да су од пет Шекспирових сачуваних потписа, три написана на различите начине.

Највећи телеобјектив на свету

Немци су нарочито поклањали велику пажњу изградњи цинковских сочива помоћу којих се могло да фотографише са врло велике даљине и са великом прецизношћу. Тако су године 1942 успели да направе један телеобјектив, чија је цев имала дубину од 2,5 метра. Помоћу њега они су могли прецизно да посматрају са француске обале шта се догађа на енглеској обали. Овај телеобјектив могао је са даљине од 35 километара да фотографише предмете велике свега 20 милиметара. Кад су облаци или магла ометали посматрање британских бродова, онда су се фотографије правиле помоћу инфра-црвених зракова. Пред крај рата, 1945 године, Немци су направили највећи досад познати телеобјектив на свету. Њиме су могли да фотографишу предмете и на даљинама већим од 45 километара. Међутим, овај највећи телеобјектив нестало је крајем Другог светског рата и до данас није пронађен.

ГДЕ ИМА НАЈВИШЕ БЛИЗАНАЦА

Према статистикама највише се близанаца рађа код Црнаца и код народа у скандинавским земљама, а најмање код Јапанаца и народа око Средоземног Мора. Занимљиво је да су пре 1400 година Јапанац сматрали рођење близанаца као знак прељубе, па су и мајка и деца били убијани.

ЈЕДНА БУРНА НОЋ над Холандијом

Постоји пословица која каже: „Природа је створила свет, осим Холандије; њу су створили сами Холанђани“. Они су комад по комад земљишта отимали од мора и претварали у плодну земљу. Али, оно што се догодило 1. фебруара 1953 године изгледа као да је море хтело да врати све што је десетинама година од њега узимано. Оваква несрећа каква је Холандију задесила тих дана није забележена још од Средњег века, када је 1421 године за време једне непогоде море провалило насап и поплавило велик део земље. Уочи тога дана, у суботу 31. јануара 1953 године, милиони Холанђана легли су да се одморе. Били су мирни, иако је бура беснела, јер су били уверени да су белеми сигурни

тово, пет метара. Висок притисак топлог ваздуха који се кретао према истоку сударио се са буром из Северног Атлантика. Ветар који је беснео око Шкотске сручио се саом силином на Холандију. У области Северног Мора буре су честе, али таласи немају неку велику висину. Међутим, овога пута силан ветар дувао је брзином од преко 90 миља на сат и гомилао талас на талас кроз простор од 500 миља. Између Норвешке и Британских Острва терао је воду на белеме Холандије. Неким чудом ниједан спољни насап према мору није попустио. Таласи су бацали воду преко њих. Али, нешто касније вода је навалила у четири велика речна ушћа, која одвајају јужна острва и постала све сабијенија што је даље ју-

брод од 200 тона носивости, који је био тоноварен намењен. Та четири сата, од 2 до 6, у недељу ујутру, била су, можда, најстрашнија у целој историји Холандије. Ноћни чувар на једном белему, близу Ротердама, када је видео да вода продире, почео је да даје знаке узбуне на стари начин — лулао је у црквено звоно. Због олује глас звона није могао да се чује и многи су се удавили у својим рођеним кућама. Неки су, кад су видели опасност, претрчали у ветрењачу на насапу, у којој се сакупило око 600 особа у ноћном рубљу. Три миље даље од тога места тај се насап провалио, а нешто касније попустио је и на другом месту. Две бујнице судариле су се код ветрењаче на насапу, у коју су се склонили људи. Вода се подигла увис за неких 60 метара и зачас прогутала свих 600 лица.

Код острва Оверфлека на белему се сакупило око 50 лица — људи, жена и деце. Тада је наишао један велики талас и поклопио их. Али, за чудо, никог није однео. Та срећа само је била тренутна. Дошао је други јачи талас и понео земљу на којој су они стајали, а с њом и њих.

У многим местима вода је надоласила по метар за пет минута. Док су у некој кући будили укућане, вода је допирала до прозора. Имали су једва толико времена да се попну на кров. Ускоро се затим чула ломљава крова и врисак људи који су падали. Неки су покушали да пливају с крова на кров али су многи страдали. Када је свануло, на последњој кући, чији је кров вирио из воде, било је око 20 људи. Један млади морнар, који је имао свега 18 година, везао је конопца за кров оближње куће и добацивао га људима који су пливали. Тако је спасао око 20 лица. Око 6 часова ујутру вода је достигла највећу висину.

Како је постала реч МАМУТ

Реч мамут која означава изумрлог преисториског претка данашњег слона била је дуго предмет полемике и расправљања међу истакнутим научницима. Њено порекло изгледало је мистериозно јер таква или слична реч не постоји ни код једног народа који насељава области у којима су пронађени остаци мамута, у северној Азији и Сибиру, а такође ни код било којег европског народа. Реч мамут први пут је забележио Холанђанин Вишен, после свог путовања у Сибир 1692 године. Дуго су европски филозофи из тог разлога речни придавали руско порекло. Ме-

ђутим, таква реч није нађена ни у најстаријем руском језику.

Интересантно је да су многи сибирски народи одавно имали

представу о мамуту чији су остаци у овим крајевима откривени још много пре доласка Европљана. Они су га зами-

шљали као тајанствену циновску кртицу коју нико није видео, која живи под земљом и чим угледа светлост дана утврдили да реч „мамут“ на естонском означава кртицу. Ма да се у фолклору и предањима естонског народа нигде не спомиње нека тајанствена, циновска кртица већина филолога се најзад ипак сложила да је реч мамут естонског порекла. Она се вероватно у естонском језику који припада фино-угарској језичкој групи појавила у прадавно доба када су преци данашњих Естонаца живели у северном Сибиру где су чули од осталих сибирских народа да се мамуту придаје значај циновске митолошке кртице.

и толико јаки да могу одолети свакој непогоди. Без икакве бојазни слушали су буру која је беснела. Али, они нису ни слутили да се противу њих „удружило“, изгледа, све. То што се догодило метеоролози мисле да се може десити само једном у хиљаду година. Сунце и Месец били су у истом правцу са Земљом, па је плима у Атлантском Океану достигла висину од, го-

рила, јер су корита река била ужа. Ниво воде подигао се до велике висине. Вода је својом силном снагом почела да носи насап од иловаче и бусења и стварала бреше а затим кроз њих продирала. Бесно је јурила и почела да плива. Волена маса била је тако јака да је на једном месту носила готово читаву миљу кесон тежак 3.000 килограма, а на другом пребацила преко насапа

У издању

НОВИНСКОГ ИЗДАВАЧКОГ ПРЕДУЗЕЋА УДРУЖЕЊА НОВИНАРА СРБИЈЕ

изишла је и пуштена у продају књига за старо и младо:

Чули људи,
И видели:
Врабац јавља с грана редом,
И на плоту пише кредом:
„Сад за децу нема брига,
Изишла је: Златна књига.“

КЊИГА СЕ МОЖЕ ДОБИТИ ПО ЦЕНИ ОД 140 ДИНАРА У СВИМА КЊИЖАРАМА. ПОРУЧБИНЕ СЛАТИ „ПРОСВЕТИ“ БЕОГРАД, ДОБРАЧИНА 30, ПОШТ. ФАХ 555. УПЛАТЕ ВРШИТИ НА ТЕК. РАЧУН 101-Т-134

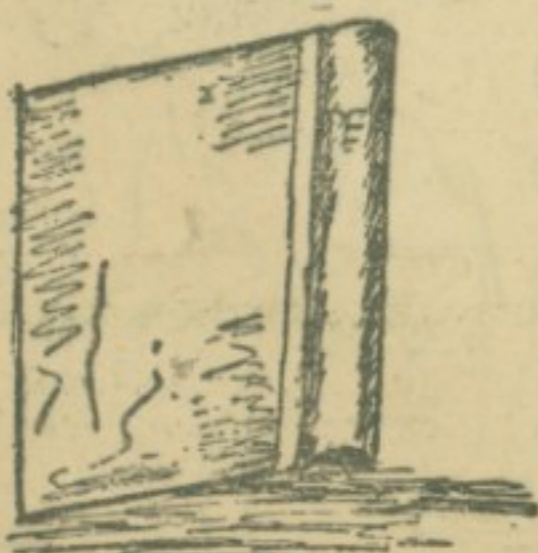

ЦЕНЗУРА КНЕЗА МИЛОША

Кнез Милош није показивао много жеље да у Србији излазе новине, пошто је знао да се многе тадашње владе у Европи боре против штампе, нарочито после Јулијске Револуције. Међутим, како се Србија почела модерно да организује, осетила се јака потреба за новинама, па је кнез најзад на то пристао. Године 1832 штампао је администратор државне штампарије „Пробу новина србских“.

НАШ ПРВИ РЕЧНИК

Наш први, српско-хрватски речник, написао је Фауст Вранчић. У том речнику има речи из пет језика: латинског, немачког, далматинског, талијанског и мађарског језика. Овај свој речник Вранчић је штампао у Венецији 1595 године.

СТАРЕ ПОЗИВНИЦЕ

Данас су у обичају штампане позивнице којима се људи позивају на неку свечаност или нешто слично. Међутим, у старој Београду, пре неких осамдесет година, постојале су позивнице које су имале чудан облик. Наиме, у то време, када је неко хтео да позове некога у госте, онда је узео два каранфилића, завио их у танак папир и на крају завинуо да каранфилићи не би испали. На крајевима би ту хартију изрецао макамама, па би те пакетиће могао разне по кућама, где му је казано и предао их као позив за сватове, вечеру, и тако даље.

КИКИРИКИ

Кикирики спада у мазунасте биљке. Обично има две семенке, сазрева под земљом. Гаји се готово на свим континентима. Има га у Индији, Кини, Малајској Архипелагу, Западној Африци, Нигерији, Англо-египатском судану, Бразилији, Ар-

гентини, Америци и на југу Европе. Гаји се и код нас у јужним крајевима. Кикирики је хранљив и пријатног је укуса. Једе се печен. Од њега се добија уље, које се много тражи на светским тржиштима. Индија даје 50 од сто светске производње уља од кикирикија. Због уља које се из њега добија Француска и Енглеска форсирају гајење кикирикија у својим колонијама.

ОДАКЛЕ ИМЕ ВУК

У нашем народу уобичајено је да се деца даје име Вук, али многи не знају одакле је то дошло. Сам Вук Караџић то овако објашњава: „Кад се каквој жени не даду деца, онда најдење дјетету име Вук, јер мисли да јој дјете вјештице једу, а на Вука да неће смјети ударити. Зато су и мени овако име најдели“.

СКРИВАЛИЦА

Где се сакрио непријатељ? Малог Мише?

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

РАДНОАКТИВНЕ НАРУКВИЦЕ

Радиоактивне материје користе се сада и за заштиту од несрећних случајева у фабрикама. Приликом рада око машина у металској и машинској индустрији руке радника су увек у опасности, када их он нехотично увуче у делове машине која се налази у покрету. Упркос разних осигурача пронађених у току времена, постоје још увек машине код којих техничка заштита ствара тешкоће, тако да још многи радници страдају.

Ново осигурање претстављају радиоактивне наруквике или прстенови који дејством свог зрачења сместа заустављају машину или не допуштају да се она покрене, чим се руке радника нађу у опасној зони.

Никлене наруквике или прстенови садрже сасвим незнатну количину извесних радиоактивних материја, чије зрачење утиче на сигнал постављен у опасној зони машине. Он реагује и на најслабије зрачење и одмах покрене механизам који прекида улаз струје у машину. Чим зрачење престане, то јест кад радник извуче руке, струја опет слободно улази и машина почне да ради.

Радиоактивна маса у овим новим „осигурачима“ сасвим је незнатна, отприлике трипут већа од количине у светлећем цепном часовнику, тако да радници док раде могу стално да их држе на рукама, без никакве опасности по здравље.

ГУШТЕРИ И ЊИХОВ НАЧИН ЖИВОТА

Неки научници извршили су пробе са гуштерима и установили су да најјачи мужјак господари целом групом. Мањи мужјаци беже од њега, јер га се боје, док су му женке потпуно покорне. Једном је један мањи гуштер хтео да се успротиви старешини, али му је овај одрзисао реп. Због тога се мањи гуштер повукао у угао кавеза и сакрио се у песак. Тада су навалили гуштера старешину из кавеза. После тога се цела колона гуштера поделила у мање групе на чијем је челу био опет по један гуштер-мужјак. Онај гуштер који је имао одрзисан реп почео је да гони остале вође групе, јер је желео да постане сам старешина целе колоније. Када су поново вратили у кавез оног старог гуштера-старешине.

НОВ НАЧИН ПАКОВАЊА И ТРАНСПОРТОВАЊА НАМИРНИЦА

Захваљујући техничком напретку постигнути су добри успеси и у паковању и транспортовању воћа и поврћа. Досад је воће и поврће транспортовано у вагонима-хладњацама. То је стајало много и због леда и због радне снаге.

Данас се тај посао обавља на један нов начин који је познат под именом „вакумско хлађење“. Наиме, воће и поврће ставља се у вакумске цилиндрице у којима се температура сведе до близу тачке мржњења да се воће и поврће охладне. Када се воће извади из цилиндра оно остане хладно и свеже па се у таквом стању ставља у вагоне. За време превоза све до пијаве оно остане смрзнуто. При овом новом начину транспортовања не употребљавају се више сандуци, већ само картонске кутије. Тако је знатно снижена цена транспорта.

НАЈВЕЋИ ПУТНИЧКИ АВИОН
Једно холандско ваздухопловно друштво има засад највећи путнички авион. Овај авион може да прими 99 путника и 2000 килограма робе и да са свим овим теретом превали 4.000 км без спуштања. Максимална брзина му је 600 км/час. У њему постоје три класе: луксузна са столицама за спавање, затим прва и класа за туристе. Приликом грађења овог авиона искоришћене су неке техничке новине. На пример, апарати за хлађење, када је авион, на пример, у пределима тропске климе, имају капацитет колико 340 обичних хладњака заједно. Уређаји за загревање дају толико топлоте да би се у становама шест кућних блокова могле загрејати све просторије до нормалне температуре стана. У електричној кухињи може се одједном зготовити 60 до 70 оброка. Лонџи се не загревају одоздо, већ са стране да би се избегло загревање јела. Ова тешка ваздушна машина има још и то пренуштво што узлеће и спушта се исто тако лако као и други, обични авиони.

БОЉИ ОД ДДТ-а

Познато је да је ДДТ-и једно од најфикаснијих средстава за уништавање гамади. Међутим, на универзитету у Калифорнији пронађен је нов прах за уништавање инсеката који је много јачи од ДДТ-а. Он није нимало штетан за људе и животиње. Овај нови прах састоји се само од угљеника и кисеоника, а без хлорина, који се налази у ДДТ-у. Нови прах нарочито је ефикасан за уништавање жишка у брашну и за тамањење комараца, пошто уништава и њихове ларве.

ЦМРЗНУТ ХЛЕБ

Адмирал Берд приликом своје последње експедиције на Антарктику нашао је у снегу, на дубини од три метра, хлеб који је ту лежао четири године. Хлеб је био врло укусан и добар за јело. На основу овога у Америци су почели да праве смрзнут хлеб, који је по мишљењу стручњака јевтинији од садашњег хлеба. Хлеб обично почиње да се суши и стврдњава 12 часова пошто је испечен. Међутим, смрзнути хлеб моћи ће много дужи да остане мек и свеж. Наиме, он ће се одмах после печења стављати у ледњаче и разашљати по земљи. Тако ће домаћице моћи да купују и по више килограма хлеба, који ће држати у ледњачама и употребљавати га кад буде потребно.

ПРАКТИЧАН РЕСТОРАН

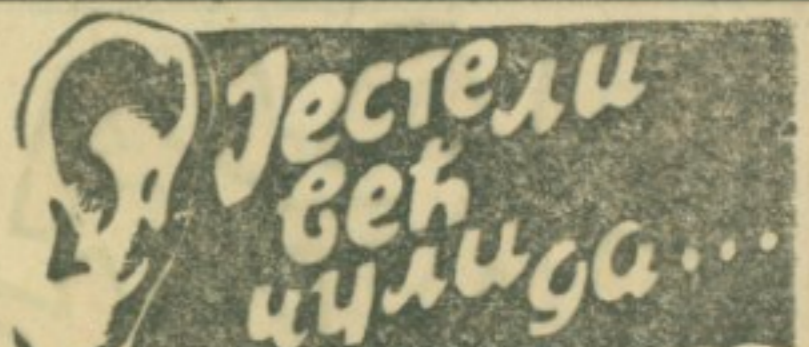
У свету постоје и многи савршенији ресторани него што су они обични. Наиме, и ти ресторани имају столове као други, само се на тим столовима налази једна кутија са дугмадима. Сваком дугмету одговара једно јело. Уствари, та дугмад су нека врста јеловника. Гост изабере јело, притисне на дугме које њему одговара и тако обавести кувар шта жели. Јело ће, разуме се, брзо бити донесено пред госта. Међутим, ако се гост предомисли, онда за то постоји нарочито дугме помоћу кога он откаже поруцину и поручи нешто друго. Постоји и дугме којим се позива келнер да дође да му плати.

ДУЖИНА КОМЕТИНОГ РЕПА МОЖЕ ДА БУДЕ ОГРОМНА

...дужина кометиног репа може да буде огромна. На пример, реп комете која се појавила 1843 године износио је 300 милиона километара. ...при обичној температури човек излучи кроз кожу и путем издишања око четири петине литара течности дневно. ...рачуна се да је диновским преисториским животињама диносаурисима било потребно око 250 килограма хране дневно. ...ледени брегови су одломљени делови поларних глечера. ...Римљани су први почели да употребљавају огледала начињена од стакла. Огледала је било и раније, али она су била од углачаног метала. ...тек у 15 веку таванице су добиле свој данашњи изглед. До тог времена грађитељи ничим нису покривали доње греде кровних конструкција, већ су на њих причвршћивали многобројне куке, о које су вешане разнобојне украшене тканине које су служиле место таванице.

СТАРИ АСИРСКИ МАТЕМАТИЧАР

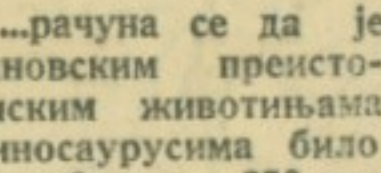
...стари Асирици смагали су скакавце као највећу послатицу. По асирским градовима скакавце су продавали натакнуте на маче и танке штапиће, као што се код нас данас продају ражњићи. ...највећи медведи на свету су такозвани кодијак-медведи.

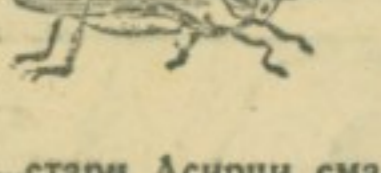
...чувене дамаске сабље, или како их наш народ зове сабље димискије, израђиване су у арабљанским радионицама у Сирији, а нарочито у Дамаску.

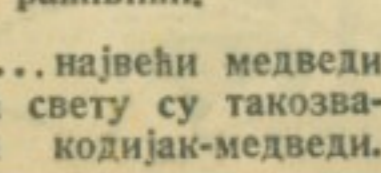
...дужина кометиног репа може да буде огромна. На пример, реп комете која се појавила 1843 године износио је 300 милиона километара.

...рачуна се да је диновским преисториским животињама диносаурисима било потребно око 250 килограма хране дневно. ...ледени брегови су одломљени делови поларних глечера. ...Римљани су први почели да употребљавају огледала начињена од стакла. Огледала је било и раније, али она су била од углачаног метала.

...стари Асирици смагали су скакавце као највећу послатицу. По асирским градовима скакавце су продавали натакнуте на маче и танке штапиће, као што се код нас данас продају ражњићи. ...највећи медведи на свету су такозвани кодијак-медведи.

Водоравно: 1) пуло; 5) усов; 7) личност из романа Е. Хемингвеја „Коме звано зноне“; 8) Лудолфов број; 10) место у Енглеској; 11) наше острво; 12) акустичка појава; 13) непогода на мору; 14) коњ; 15) један заатлија; 16) минерал; 18) легендарни тебански краљ по коме је једно море добило име; 19) високо листопадно дрво; 21) десна притока Купе; 22) осовина; 24) вунени покривач ове; 25) показана заменица (збож.); 28) име наше филмске глумице; 27) име познатог енглеског математичара, физичара и астронома; 29) хемиски знак за молибден; 29) музичка драма; 30) врста папрати; 32) пристаниште у Јемени.

Усправно: 1) већа стаклена посуда; 2) мушко име; 3) личност из једне Шекспирове драме; 4) лична заменица; 5) реторика фигура; 6) справа; 7) врста колача; 8) наша река; 9) наша планина; 12) стаклена цев са склоном; 13) град у Швајцарској; 17) притока Лоње; 19) једна планета; 20) град у Италији; 21) немачки књижевник, аутор чувене збирке „Дечје и кућне бајке“; 23) италијански филмски режисер; 25) велики венецијански златник; 27) снеса; 29) показна заменица; 31) део коњске опреме.

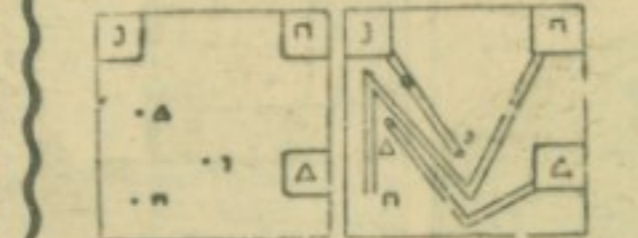
Усправно: 1) канал; 2) Амор; 3) нар; 4) ат; 5) колера; 6) Аполон; 7) Пула; 8) елан; 11) Петија; 13) парол; 15) камила; 17) вагони; 19) асимут; 20) нарија; 21) идем; 23) Ласа; 25) Алија; 27) Умар; 29) ало; 31) ас.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ТРИ БАШТОВАНА

Три баштована, Јован, Петар и Душко имају сваки по једну кућу и по један бунар. Али, као што се, нажалост, чешиће догађа суседи не живе баш у најпријатељскијим односима.

И зато су решили да сваки ограда пут који води од куће до његовог бунара. Они су то урадили и то тако да се путеви нигде нису укрстали. Да ли можете и ви да решите тај проблем посматрајући само слику 1? Ако не, погледајте на слику 2, и одмах ће вам бити јасно како су баштовани решили тај проблем.

У ПРАВОЈ ЛИНИЈИ

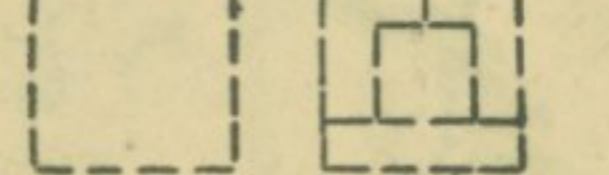
Од вас се тражи да на једној правој линији поставите три ловаца, три вука, три козе и три главнице купуса, али тако да нигде не буду једно поред другог два или више ловаца, вукова, коза, или главница купуса. Сем тога: вук не сме да буде по-

РЕД КОЗЕ

ред козе (јер ће је појести) нити поред ловаца (јер ће га овај убити). Коза не сме такође да буде поред купуса (јер ће она у сласт појести купус). Али зато купус може слободно да буде поред вука (јер вуци не једу купус) или коза поред ловаца (јер ловац никад неће пуштати на козу). Дедер сад, поставите то цело друштво али само у правој линији. Ако не будете успели, ево вам одговора: вук, купус, вук, купус, вук, купус, ловац, коза, ловац, коза, ловац, коза.

ИГРА ШИБИЦАМА

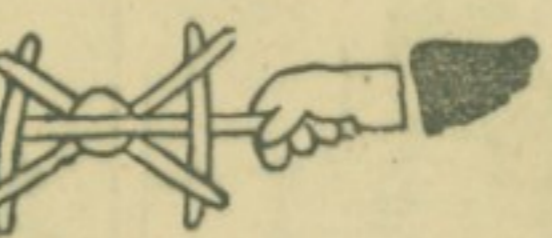
Шеснаест шибца је потребно да се добије квадрат као што је овај на слици 1. Са још једанаест шибца покушајте да га поделите на четири дела

једнака по површини али не и по облику. Покушајте да то изведете. Ако не успете, погледајте слику 2 и видећете како треба да распоредите оних једанаест шибца.

ПЕТ СЛАМЧИЦА И ПЕТОДИНАРКА

Узмите пет игала за плетење, а ако таквих немате, пет јачих сламчица или штапића од око 30 сантиметара дужине и једну петодинарку.

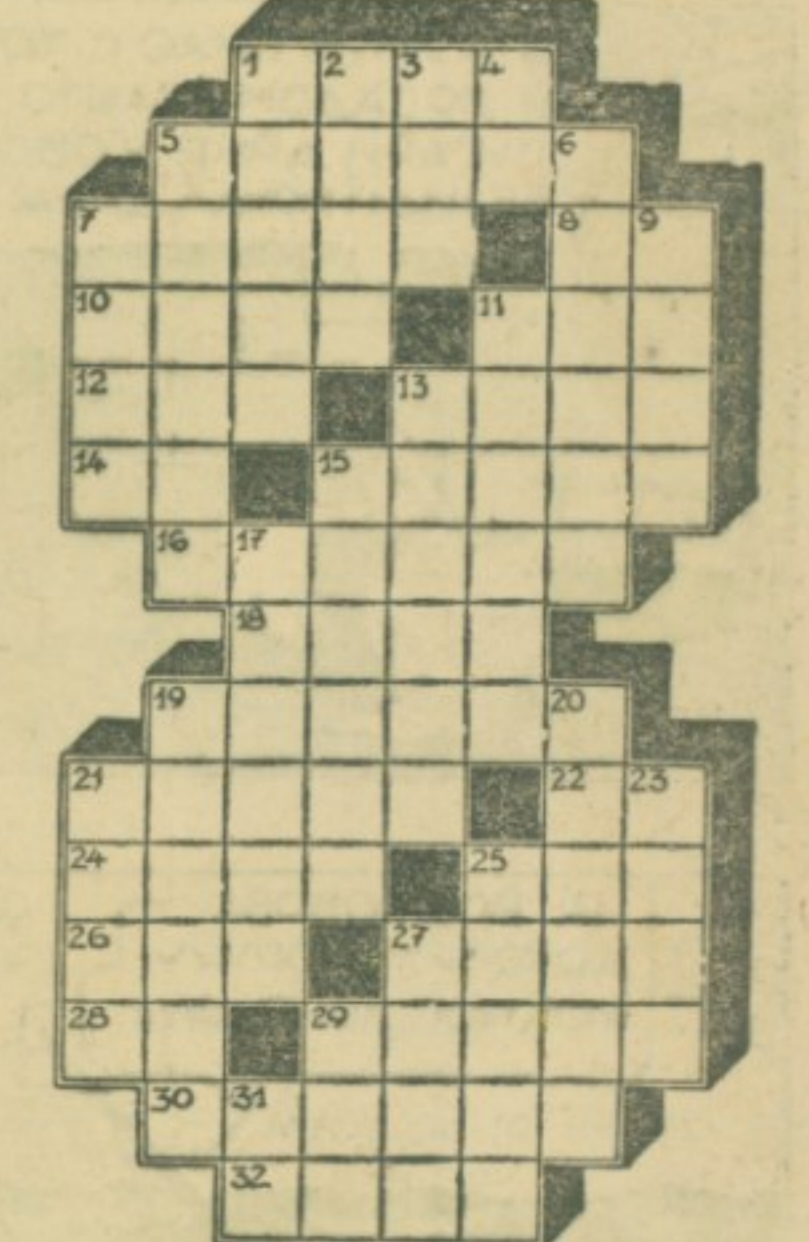
Од вас се тражи да помоћу само једног од ових предмета, подигнете остала четири увис.

На овоме цртежу ви видите како је то лако. Треба само човек „да се сети“, и све је готово.

ДВЕ СВЕЋЕ

Две свеће су упаљене истовремено. Прва, која је дванут дужа од друге, изгорела би за два часа. Друга, која није исте дебљине, изгорела би тек за пет часова. Можете ли израчунати кроз колико ће времена обе свеће имати исту висину.

Ако не знате, рећи ћемо вам кроз 5/4, тј. кроз један час и 15 минута, обе свеће биће исте висине.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) кана; 5) камата; 7) понор; 8) пе; 10) улар; 11) пол; 12) леп; 13) пила; 14) ар; 15) Катон; 16) Аварин; 18) Амој; 19) агилан; 21) Изола; 22) ал; 24) Дина; 25) Аца; 26) Еми; 27) Улиц; 28) му; 29) змаја; 30) Талија; 32) Сора. Усправно: 1) канал; 2) Амор; 3) нар; 4) ат; 5) колера; 6) Аполон; 7) Пула; 8) елан; 11) Петија; 13) парол; 15) камила; 17) вагони; 19) асимут; 20) нарија; 21) идем; 23) Ласа; 25) Алија; 27) Умар; 29) ало; 31) ас.

